

Жогорку окуу жайларга өтүү үчүн Жалпы Республикалык Тестилөө

Үстүбүздөгү жылдын 14 апрелинде Республикабыздын жогорку окуу жайларына өтүү үчүн Жалпы Республикалык тестилөөгө каттоо аяктаты.

Жалпы Республикалык тестилөөнүн максаты – окуусун андан ары улантып кетүүгө башкаларынан жөндөмдүү абитуриенттерди аныктоо.

Билим берүү Кыргыз Республикасынын мамлекеттик саясатынын артыкчылыктуу стратегиялык багыттарынын бири болуп саналат. КР Конституциясына ылайык, мамлекет **ар бир адамдын жөндөмдүүлүгүнө жараша** жогорку билим алууга бардыгына бирдей жол ачып берүүгө тийиш. Жогорку окуу жайларына кабыл алуу үчүн талапкерлердин мүмкүн болушунча так тандалып алынышына шарт түзгөн өзгөчө эрежелердин негизинде түзүлгөн, селективдүү (ылгап алуучу) тесттер колдонулат. Бул сыяктуу прогноздуу тесттер студенттин университетте туруктуу түрдө ийгиликке жетишип же жетишпей окуй тургандыгынан алдын ала кабар бере алат. Мындай тест мектепте өтүлгөн материалды өздөштүрүүнүн деңгээлин аныктоого эмес, адамдын **жеке когнитивдүү жана академиялык көнүмдөрүнө** баа берүүгө багытталган. Өтүлгөн материалдар канчалык өздөштүрүлгөнү мектепти бүтүрүү экзамендеринде бааланышы керек.

Жогоруда көрсөтүлгөн максатка жетүү үчүн ББОУБ ченөө куралы катары мектептен алган билимди текшерүүчү тестти эмес, академиялык жөндөмдөр менен көнүмдөрдү аныктаган тестти колдонот. КР Өкмөтү, эң алды – Билим берүү жана илим министрлиги, эң башынан Жалпы республикалык тест үчүн тестилөө кызматы тарабынан сунуш кылынган ар түрдүү моделдерди карап чыккан. Бүгүнкү күндө ийгиликтүү колдонулуп жаткан моделге бир катар маанилүү себептен улам токтошкон. Эң алды бардыгы Кыргызстандагы өзгөргөн социалдык-экономикалык кырдал, базар мамилелеринин өнүгүүсү билим берүү системасына толугунан жаңы талаптарды кое баштаганын түшүнүштү. Өлкөдө эмгек базары диплому бар адистерге толуп, ошол эле мезгилде иш ээлери кадрлар тартыштыгын жарыялаган парадоксалдуу жагдай пайда болду. Эгерде билим берүү системасы мурдагыдай эле көп билүү менен эске тутууга, маалыматтардын белгилүү бир көлөмүнө ээ болуп, бирок алган билимин күнүмдүк практикалык иш-аракеттеринде колдонууга көнбөгөн адистерди даярдоого багытталса, анда жагдай өзгөрбөй тургандыгы айдан ачык болуп калды. Жалпы республикалык тестти түзүүдө көңүл биринчи ирет окуучулардын маселелерди ийгиликтүү чечүү жөндөмдүүлүгүн баалоого бурулат. Маселелерди чечип жана тесттин суроолоруна жооп берип жатканда абитуриенттер топтогон билимдерин жаңы жагдайларда колдоно билүүгө тийиш. Алар программалар менен колдонулуп жүргөн стандарттарда каралган деңгээлде маселени таба жана формулировкалай алышы, бар болгон маалыматтардын жетиштүүлүгү менен логикалуулугун аныктай алышы, маселени чечүүнүн стратегиясы менен ыкмасын тандай алышы, каралып жаткан жагдайга жараша ой жүгүртө алышы керек. Мындан тышкары, тестте моделдерди, графиктерди, сүрөттөрдү, диаграммаларды жана маалымат сунуштоонун башка түрлөрүн колдоно билүүсү, символдорду, белгилерди жана терминдерди кабыл ала жана чечмелей билүүсү текшерилет.

Тестти түзүп жатып, биз үстүбүздө жаткан жоопкерчиликти такай сезип турабыз, анткени ал аркылуу жаш адамдын мындан аркы келечеги чечилет, демек, жүргүзүлүп жаткан педагогикалык ченөөлөр өзгөчө так жана текшерилип, ылайыкталган болууга тийиш. Тестилөө – педагогикалык ченөөлөрдүн татаал куралы. Тест, бир караганда, өзүнчө-өзүнчө турган суроолордон куралгандай өңдөнгөнү менен, ал, чындыгында, ар бир элементи кылдаттык менен белгиленген ордунда турган, ушул тесттин курамында кайталангыс параметрлерге ээ болгон жана бардык башка элементтер менен бирдикте иштеген, кунт коюп ойлонулган, аягына чейин иштелген система болуп эсептелет.

Эмне үчүн тест дал ушундай түзүлүшкө ээ?

Эгерде **тесттин түзүлүшү** жөнүндө кеп кыла турган болсок, анда **толугу менен мектеп предметтерине багыт алган тесттерден баш тартканыбыз** көп жагынан азыркы учурда кыргыз билим берүүсүндө өкүм сүргөн карама-каршылык менен шартталганын белгилеп кетишибиз керек. Бул карама-каршылык төмөнкүдөй себептен улам келип чыгат: бир жагынан, бир эле куралдын, бир эле “сызгычтын” жардамы менен бүтүндөй өлкөдөгү Жалпы республикалык тестилөөгө катышкан абитуриенттерди “ченеш” керек болсо, экинчи жагынан, өлкөнүн ар кайсы жерлеринде окутуунун деңгээли бирдей болбогондугу анык. Муну жогорку квалификациялуу мугалимдердин, эң алды элет жеринде, жетишсиздиги, көптөгөн мектептерде окуу адабияттарынын жана материалдарынын жоктугу же тартыштыгы, окуучулардын техникалык каражаттарды колдонуу жана массалык маалымдоо каражаттарынан пайдалануу мүмкүнчүлүгү бирдей болбогондугу ж.б. менен түшүндүрүлөт. Ошондон улам, өлкөнүн ар кандай аймактарында мектеп предметтерин окутуунун натыйжасында алынган билим-көнүмдөрдү эске алсак, андан ары окуусун ЖОЖдо улантып кетүүгө талаптанган абитуриенттердин баштапкы шарттары ар кандай болору шексиз. Биздин алдыбызда баштапкы жашоо-тиричилик жана окуу шарттары бирдей болбогондугуна карабастан, шаардык жана айылдык балдарды бирдей жогорку билим алуу мүмкүнчүлүгү менен камсыз кылуу милдети турду. **Негизги тесттин** (т.а. абитуриенттердин бардыгы тапшыруучу тесттин) колдонулуп жаткан түзүлүшүн тандап алуунун олуттуу негизи мына ушул болгон.

Ошентип, Кыргызстандагы Жалпы республикалык тест **бири гана туура болгон көп варианттуу жооптору бар суроолор** түрүндө түзүлгөн.

Тест үч бөлүктөн турат:

- **математикалык**
- **сөздүк-логикалык**
- **эне тилинин практикалык грамматикасы**

Тесттер абитуриенттерге үч тилде: **кыргызча, орусча жана өзбекче** сунуш кылынып, тесттелүүчү кайсы тилде өз жөндөмүн жакшыраак көрсөтө аларына жараша алардын бирин тандап алат.

Төмөн жакта келтирилген таблицада тесттин ар бир бөлүмү эмнени текшергендиги көрсөтүлөт.

Негизги тесттин бөлүмдөрү	Суроолордун саны	Убакыт
<p>Математика. Тесттин бул бөлүмүндө арифметика, алгебра жана геометрия боюнча суроолордун жардамы менен, мектеп программасынын талаптарынын чегинен чыкпастан, төмөнкүлөр текшерилет: • концептуалдык түшүнүү: а) түшүнүктөрдү колдоно билүү; б) моделдерди, диаграммаларды ж.б. колдоно билүү; в) аныктамаларды билүү жана колдоно алуу; г) тыянак чыгара билүү; • процедуралык билимдер: а) туура чыгаруу ыкмасын аныктоо; б) маалыматты (таблицааларды, графиктерди, диаграммаларды) чечмелөө; в) белгилүү бир жагдайларды алгоритмдештирүү; • маселелерди чыгаруу: а) маселени аныктоо жана так, кыска айтуу; б) чыгаруу ыкмасын тандоо жана аны конкреттүү жагдайга жараша өзгөртүү; в) өз билимин жана ой жүгүртүүсүн жаңы, күтүлбөгөн жагдайда колдонуу.</p>	60	90 мүнөт
<p>Окшоштуктар жана сүйлөмдөрдү толуктоо. Тесттин бул бөлүгү сөз деңгээлиндеги, сүйлөм деңгээлиндеги жана текст деңгээлиндеги сөздүк-логикалык ойлоону текшерет. Ал төмөнкүдөй бөлүкчөлөрдөн турат: 1.Окшоштуктар (аналогиялар) 2.Сүйлөмдөрдү толуктоо 3.Текстти окуу жана түшүнүү. Аналогиялар буларды текшерет: а) тестиленүүчүлөр колдонгон лексиканын байлыгы; б) түшүнүктөр ортосундагы логикалык мамилелерди талдай билүү; в) жупташкан сөздөрдүн ортосундагы көзкарандылыкты таба билүү; г) бир же бир нече белги боюнча сөздөрдүн өз ара окшоштугун же айырмачылыгын аныктай билүү; д) анализ, синтез, салыштыруу, жалпылоо, классификация сыяктуу ойлоо операцияларын жүргүзө алуу. Сүйлөмдөрдү толуктоо буларды текшерет: а) айтымдардын ар кандай бөлүктөрүнүн ортосундагы логикалык байланыштарды түшүнүү жөндөмүн; б) сөздүк кордун байлыгын.</p>	30	30 мүнөт
<p>Эне тилде окуу жана түшүнүү. “Окуу жана түшүнүү” бөлүмүндөгү суроолор аркылуу 400дөн 850 сөзгө чейинки көлөмдөгү ар түрдүү тексттерди көңүл коюп окуй билүү, окугандарын түшүнүп, алардын үстүндө ой жүгүртө билүү жөндөмү бааланат. Бул бөлүмдө колдонулуучу текст үзүндүлөрү билимдин ар кыл чөйрөлөрүнөн: гуманитардык, социалдык жана табигый илимдер чөйрөлөрүнөн алынышы мүмкүн. Ошону менен катар документалдык (кээде - көркөм) прозанын баяндоо түрүндөгү чыгармалары да колдонулат. Бөлүмгө өз алдынча эки текст жана бири-бири менен салыштыруу үчүн өз ара байланышы бар эки фрагмент киргизилген. Ар бир текст же жуп үзүндүлөр суроолор менен коштолуп, алар аркылуу төмөнкүлөр текшерилет: а) тексттин мазмунун, андагы концепцияны түшүнүү; б) бир үзүндүнүн же үзүндүлөрдүн тексттеги өз ара байланышынын деңгээлинде чечмелөө жөндөмү; в) текст мазмунунун реалдуу турмуш менен болгон байланышын түшүнүү; г) сөз корунун байлыгы жана ар түрдүүлүгү; д) көмүскөдөгү ойлорду түшүнө билүү; е) автордун стилин жана анын текстте чагылдырылган маанайын аныктай билүү; ж) тексттин түзүлүшүн жана анын мазмун менен болгон байланышын түшүнүү.</p>	30	60 мүнөт
<p>Эне тилдин практикалык грамматикасы. Тесттин бул бөлүмүнүн максаты – тест тапшырып жаткан абитуриенттердин мектептен үйрөнгөн тигил же бул эрежени билген-билбегенин эмес, тилди иш жүзүндө колдоно билүүсүн жана, ушул өнүгтөн караганда, алардын орфографиялык, пунктуациялык жана кептик сабаттуулугун текшерүү. Тест төмөнкүдөй жөндөмдөрдү баалайт: • орфография эрежелерин пайдалануу; • сүйлөмдүн маанисин жана түзүлүш өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен тыныш белгилерин кое билүү; • ар кандай сөз жасоо бирдиктерин пайдаланып, сөз жасоо; • сүйлөмдөрдү мааниси жагынан туура келген сөздөр жана түрмөктөр менен толуктоо; • сөздөрдүн лексикалык жана грамматикалык маанилерин түшүнө билүү; • сөздөрдү жана сүйлөмдөрдү эне тилинин адабий нормаларына ылайык колдонуу.</p>	30	35 мүнөт
<p>Бардыгы:</p>	150	215 мүнөт

Зарыл формаларды толтуруу менен көрсөтмөлөрдү угуу убактысын эсепке албаганда тесттин узактыгы **3 саат 35 мүнөт**.

Тест тапшырмаларынын үлгүлөрү

Жалпы республикалык тесттин ар бир бөлүгү эмнелерди текшергендигине кеңирерээк токтолуп, ошонун бир нече мисалдарын келтирели.

I. Математика¹

Бул бөлүмдө арифметика, алгебра жана геометрия боюнча суроолордун жардамы менен, мектеп программасынын талаптарынын чегинен чыкпастан, төмөнкүлөр² текшерилет:

- концептуалдык түшүнүү:
  - а) түшүнүктөрдү колдоно билүү;
  - б) моделдерди, диаграммаларды ж.б. колдоно билүү;
  - в) аныктамаларды билүү жана колдоно билүү;
  - г) тыянак чыгара билүү;
  - д) ...
- процедуралык билимдер:
  - а) туура чыгаруу ыкмасын аныктоо;
  - б) маалыматты (таблицаны, графикти, диаграмманы) чечмелөө;
  - в) белгилүү бир жагдайларды алгоритмдештирүү;
  - г) ...
- маселелерди чыгаруу:
  - а) маселени аныктоо жана так, кыска айтуу;
  - б) чыгаруу ыкмасын тандоо жана аны конкреттүү жагдайга жараша өзгөртүү;
  - в) өз билимин жаңы, күтүлбөгөн жагдайда колдонуу;
  - г) ...

---

¹ Тесттин мисалдары, ошондой эле тапшырмаларды аткаруу учурундагы ой жүгүртүүлөр менен сиз абитуриенттер үчүн чыгарылган, мурда эскертилген төмөнкүдөй колдонмодон кененирээк тааныша аласыз: “Жалпы республикалык тестке даярданабыз” - Бишкек, 2005.

² Төмөн жакта тамгалар менен белгиленген текшерилүүчү жөндөмдөрдүн тизмелери толук эмес, тек гана мисалдар катары келтирилет.

II. Тесттин сөздүк-логикалык бөлүгү

Сөз деңгээлиндеги, сүйлөм деңгээлиндеги жана текст деңгээлиндеги сөздүк-логикалык ойлоону текшерет.

Төмөнкүдөй бөлүкчөлөрдөн турат:

1. Окшоштуктар (аналогиялар)
2. Сүйлөмдөрдү толуктоо
3. Текстти окуу жана түшүнүү

Окшоштуктар (аналогиялар) буларды текшерет:

- а) тестиленүүчүлөр колдонгон лексиканын байлыгы;
- б) түшүнүктөр ортосундагы логикалык мамилелерди талдай билүү;
- в) жупташкан сөздөрдүн ортосундагы көзкарандылыкты таба билүү;
- г) бир же бир нече белги боюнча сөздөрдүн өз ара окшоштугун же айырмачылыгын аныктай билүү.

Тапшырмалардын бул түрү салыштырмалуу жаңы болуп, мектепте аналогияларды чыгаруу боюнча атайын, максаттуу көнүгүүлөр иштелбегендигине байланыштуу, буга карабастан, окшоштуктарды (аналогияларды) табууну адам баласы өзүн курчاپ турган дүйнөнү андоодо ар мүнөт сайын колдонорун, бул мектеп сабактары менен чектелбегенин жана мектепте да бул ар кандайча колдонулушу мүмкүн экенин көрсөтүүгө аракет кылып көрөлү. Бул туурасында белгилүү психолог Д.Халперн¹ кеңири маалымат берет. Анын пикири боюнча:

Окшоштуктар адам баласынын ой жүгүртүүсү үчүн зарыл, анткени алар:

1. түшүнүүнү жеңилдетет. Жаңы жагдайга туш болгон ар бир жолу биз аны белгилүү бир нерсеге салыштырып, түшүнүүгө аракеттенебиз.

Окшоштуктар менен ойлонгондо, биз өзүбүзгө белгилүү болгон объектилер классынын ички түзүлүшүн (структурасын) белгисиз объектиге алып өтөбүз. Мындай процессти түзүлүштүк (структуралык) элестетүү деп аташат. Түзүлүштүк элестетүү – бул эске тутууда түшүнүктөрдү билдирген тармактык түзүлүштөрдү жаратуу. Бул учурда шарттуу байланыштарды жаратуунун негизи катары кызмат өтөгөн ички түзүлүштүк байланыштар менен сырткы белгилер (физикалык мүнөздөмөлөр) бардык түшүнүктөргө жалпы таандык болот. Мисалы, бизге атом кичинекей күн системасына окшош деп айтышканда, бул атомдун жана күн системасынын курамдык бөлүктөрүнүн ортосунда бирдей байланыштар бар экенин билдирет: ар бир учурда кичирээк телолор белгилүү бир туруктуу траектория боюнча чоңураак телолорду айланып жүрөт. Чоңдук, температура жана башка физикалык сапаттар жагынан болгон айырмачылыктар көңүлгө алынбайт. Бардык аналогиялар кайсы бир эки түшүнүктүн айрым окшоштуктары бар деген болжолдоого негизделет.

2. маселелердин чечилишин жеңилдетет. Башкаларына эч окшобогон жана байланышы жок, таптакыр жаңы маселени элестетиш мүмкүн эмес болушу керек. Мындай маселе бар болсо да, ал таптакыр чечилгис болмок. Жаңы маселени чечүү үчүн биз дайыма белгилүү болгон, окшош маселенин алгоритмин пайдаланабыз. Маселелердин өздөрү билимдин өтө айырмаланган тармактарынан болушу мүмкүн. Аналогия боюнча чечүү ыкмасын колдонуу үчүн башка шарттар окшош болбогону менен, эки маселенин негизги өзгөчөлүктөрү окшош экенин көрүү зарыл. Д.Халперн мисал катары стоматологдун алдында турган маселени келтирет: ага ным чөйрөдө – ооз ичинде жайгашкан эки нерсенин сырткы беттеринин чапташ керек болчу. Толугу менен кургак нерселер гана жакшы чапталарын бардыгы билишет. Аябагандай кыйын бул маселенин чечилиши үчүн суу астында жүрүп, сууну “айдоо” аркылуу өздөрүн ар түрдүү нерселерге бекем жабыштыра алган чаян сымал жаныбарлардын тажрыйбасы пайдаланылды. Аталган

¹ Д.Халперн. Психология критического мышления. Спб.: Питер, 2000. 113-115 б.б.

жаныбарлардын тажрыйбасын изилдеп чыгып, окумуштуулар эки маселенин окшош жактары бар экенин байкашып, бир маселенин чечилишин тапкакыр башка тармакта колдонушту.

3. кабылдоону жана эске тутууну жеңилдетет. Мисалы, алты орундуу санды айтуу же эстеп калуу үчүн аны, телефон номерлерине окшотуп, эки орундуу үч санга бөлүп койгон ыңгайлуу (630792 эмес, 63-07-92).

4. ынандырат. Ынануу же ынандыруу үчүн аналогияларга кайрылганда, биз төмөнкүдөй принципти колдонобуз: эгерде X менен Y окшош болсо, анда X үчүн туура болгондун баары Y үчүн да туура болот. Аргументтөө максатында аналогияларды колдонуунун мисалы катары кепте метафоралардын, туруктуу фразеологиялык сөз айкаштарынын бар болгонун, макал-ылакаптардын, үлгүлүү аңгемелердин, тамсилердин ж.б.у.с. жаралышы менен колдонулушун айтса болот.

Мисалы, кандай гана иш болбосун, аны жасай баштаганда гана аткарса болоруна ишендирүү үчүн мындай дешет: “Аракет кылса, берекет болот” же “Сүйлөй, сүйлөй, чечен болот, көрө, көрө, көсөм болот”.

Бир нерсени табуу үчүн “Чөлдө арстанды кармоо” ыкмасын колдонуу, башкача айтканда, мейкиндикти чарчыларга (же бирдей бөлүктөргө) бөлүп, ар бирин өз алдынча иликтеп чыгуу керек болот.

Жогоруда айтылгандардан улам, эмне үчүн биз окшоштуктарды тест тапшыруучунун андан ары ийгиликтүү окуп кете аларын аныктоонун негизги критерийлеринин бири катары тандап алганыбыз түшүнүктүү болот.

Тесттеги ар бир аналогия беш жуп сөздөн турат. Биринчи жуп кара ариптер менен белгиленген, ал “эталондук жуп” деп аталат. Эталондук жуп эки сөздүн ортосундагы бир же бир нече өзгөчөлүккө негизделген байланыштын белгилүү бир түрүн үлгү катары берет. Эталондук жуптун астында жооптордун варианттары сунушталып, алардын бири эталондук жупта көрсөтүлгөн байланышты эң так чагылдырып турат.

Сүйлөмдөрдү толуктоо төмөнкүлөрдү текшерет

а) сөздүк кордун байлыгы

б) айтымдын ар кандай бөлүктөрүнүн ортосундагы логикалык байланыштарды түшүнө билүү жөндөмү.

Бул бөлүмдө адамдын сүйлөмдүн ар кандай бөлүктөрүнүн логикасына көңүл коюу менен байкоо жүргүзүп, айтылгандарды бүткөн ой катары түшүнүү жөндөмү текшерилет. Мында сүйлөмдөгү бардык сөздөрдүн маанисин гана түшүнүү аздык кылып, сүйлөмдүн бөлүктөрү бири-бири менен өз ара кандай маанилик катышта турганын, кандай себеп кандай натыйжага алып келерин, келтирилген ойлордон кандай тыянак чыгарын ж.б. түшүнүү керек болот.

Айткандарыбыз түшүнүктүү болсун үчүн мисал келтирели:

Окуу жана түшүнүү

“Окуу жана түшүнүү” бөлүмүндөгү суроолор аркылуу 400дөн 850 сөзгө чейинки көлөмдөгү ар түрдүү тексттерди көңүл коюп окуй билүү, окугандарын түшүнүп, алардын үстүндө ой жүгүртө билүү жөндөмү бааланат. Бул бөлүмдө колдонулуучу текст үзүндүлөрү билимдин ар кыл чөйрөлөрүнөн: гуманитардык, социалдык жана табигый илимдер чөйрөлөрүнөн алынышы мүмкүн. Ошону менен катар документалдык (кээде - көркөм) прозанын баяндоо түрүндөгү чыгармалары да колдонулат.

Бөлүмгө өз алдынча эки текст жана бири-бири менен салыштыруу үчүн өз ара байланышы бар эки фрагмент киргизилген. Ар бир текст же жуп үзүндүлөр суроолор менен коштолуп, алар аркылуу төмөнкүлөр текшерилет:

а) тексттин мазмунун, андагы концепцияны түшүнүү;

- б) бир үзүндү же өз ара байланышкан үзүндүлөр деңгээлинде чечмелөө жөндөмү;
- в) текст мазмунунун реалдуу турмуш менен болгон байланышын түшүнүү;
- г) сөз корунун байлыгы жана ар түрдүүлүгү;
- д) көмүскөдөгү ойлорду түшүнө билүү;
- е) автордун стилин жана анын текстте чагылдырылган маанайын аныктай билүү;
- ж) тексттин түзүлүшүн жана анын мазмун менен болгон байланышын түшүнүү.

Эне тилдин практикалык грамматикасы

Тесттин бул бөлүмүнүн максаты – тест тапшырып жаткан абитуриенттердин мектептен үйрөнгөн тигил же бул эрежени билген-билбегенин эмес, тилди иш жүзүндө колдоно билүүсүн жана, ушул өңүттөн караганда, алардын орфографиялык, пунктуациялык жана кептик сабаттуулугун текшерүү. Тест төмөнкүдөй жөндөмдөрдү баалайт:

- орфография эрежелерин пайдалануу;
  - сүйлөмдүн маанисин жана түзүлүш өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен тыныш белгилерин кое билүү;
  - ар кандай сөз жасоо бирдиктерин пайдаланып, сөз жасоо;
  - сүйлөмдөрдү мааниси жагынан туура келген сөздөр жана түрмөктөр менен толуктоо;
  - сөздөрдүн лексикалык жана грамматикалык маанилерин түшүнө билүү;
  - сөздөрдү жана сүйлөмдөрдү эне тилинин адабий нормаларына ылайык колдонуу.
- Буга төмөнкүдөй тапшырмалар мисал болуп бере алат.